

РЕЗИМЕ

Обједињени извештај о ревизијама сврсисходности пословања „Управљање развојем туризма у јединицама локалне самоуправе туристичке регије Западна Србија“

У циљу унапређења управљања развојем туризма, потребно је ефикасније планирање и спровођење планираних активности, као и ефикаснији надзор и контрола ради сузбијања нелегалног пословања и повећања прихода у буџету

У Стратегији развоја туризма Републике Србије за период 2016–2025. године, као слабост је наведено: недовољно учешће локалних самоуправа у планирању и развоју туризма, недовољно ефикасан инспекцијски надзор, висок ниво нерегистрованих капацитета и пословања у „сивој“ зони и друго.

Од дефинисаних приоритетних туристичких дестинација у Републици Србији, мерено бројем остварених ноћења, домаћи туристи су у 2023. години највише боравили у туристичкој регији Западна Србија. У Програму развоја туризма туристичке регије Западна Србија за период 2020–2025. године, наведено је да велики број објеката није категорисан и послује у сивој зони.

У складу са Законом о планском систему Републике Србије, план развоја јединице локалне самоуправе јесте дугорочни документ развојног планирања, које су локалне власти биле дужне да донесу најкасније до 1. јануара 2021. године. У складу са Законом о туризму, јединица локалне самоуправе доноси програм развоја туризма у складу са Стратегијом развоја туризма Републике Србије и програм промотивних активности у складу са Стратегијским маркетинг планом. Општине Чајетина и Бајина Башта у ревидираном периоду (2021–2023. године) нису донеле план развоја јединице локалне самоуправе којим се утврђују приоритетни циљеви развоја који се желе постићи и нису донеле програм развоја туризма, што ствара ризик да се туризам не развија на плански начин. Локалне самоуправе – субјекти ревизије (Општине Чајетина, Бајина Башта и Нова Варош) нису донеле програм промотивних активности у складу са Стратегијским маркетинг планом, што за последицу има да нису утврђени стратешки правци за унапређење промотивних активности туризма општине. Представници општина, као неке од разлога за недоношење планских документата у року, наводе одсуство стручне консултантске подршке, као и да нису била обезбеђена новчана средства.

Препоруке

Државна ревизорска институција је, у циљу унапређења области туризма, субјектима ревизије дала укупно 25 препорука, а које се односе на следеће:

- да предузму активности у циљу доношења планских документата;
- да предузму мере како би се реализовале активности у области туризма утврђене планским документима и да извештавају о томе;
- да предузму активности како би се спроводио инспекцијски надзор над нерегистрованим субјектима и субјектима који не уплаћују боравишну таксу у буџет општине;
- да врше контролу боравишне таксе коју у буџет општине уплаћују субјекти који обављају угоститељску делатност;
- да благовремено поступају по поднетим захтевима за одређивање категорије угоститељског објекта на прописан начин;
- да преиспитају могућност разврставања туристичког места у одговарајућу категорију ради подношења захтева за категоризацију, у циљу повећања прихода у буџету.

Извор: ДРИ (слике са лева на десно: језеро у центру Златибора, кућица на Дрини и меандри Увца)

У општинама – субјектима ревизије, нису реализоване све активности у области туризма дефинисане планским документима, што ствара ризик да неће бити остварени планирани циљеви. Разлози за нереализацију активности које су предвиђене планским документима су следећи: нису обезбеђена средства за реализацију активности; активности нису планиране у плану инвестиција; није забележена иницијатива приватног сектора за реализацију одређених активности и друго.

Инспекцијски надзор над применом Закона о угоститељству врши јединица локалне самоуправе преко овлашћених инспектора, између осталог, у делу који се односи на нерегистроване субјекте и наплату и уплату боравишне таксе. У општинама Бајина Башта и Нова Варош нису вршени инспекцијски надзори од стране локалног туристичког инспектора, јер општине нису предузеле све активности како би обезбедиле да спроводе инспекцијски надзор над применом Закона о угоститељству. Последица наведеног је то што постоје угоститељи који пружају услуге смештаја без извршене категоризације и угоститељи који нису уплаћивали боравишну таксу у буџет локалне самоуправе. Општина Чајетина у ревидираном периоду није спроводила инспекцијски надзор у делу наплате и уплате боравишне таксе у буџет јединице локалне самоуправе, што ствара ризик од остваривања мањих прихода у буџету општине.

Правилником о начину уношења, рада, вођења и коришћења централног информационог система и његовој садржини и врсти података прописано је да локална самоуправа обавља послове контроле и наплате јавних прихода од боравишне таксе. Субјекти ревизије у ревидираном периоду нису вршили контролу боравишне таксе, коју у буџет општине уплаћују субјекти који обављају угоститељску делатност, тако да постоје угоститељи који нису уплаћивали боравишну таксу у буџет локалне самоуправе, што ствара ризик од остваривања мањих прихода у буџету општине.

У складу са Законом о угоститељству, угоститељ је дужан да пре отпочињања обављања угоститељске делатности у угоститељском објекту, који подлеже обавези категоризације, прибави решење о категоризацији. Угоститељ подноси надлежном органу јединице локалне самоуправе захтев за одређивање категорије угоститељског објекта. Према подацима из система Е-туриста, у ревидираном периоду општине – субјекти ревизије нису поступиле на прописан начин по свим захтевима поднетим од стране угоститеља за категоризацију угоститељског објекта, тако да су у систему Е-туриста постојали нерешени предмети по поднетим захтевима. Услед неажурног поступања у систему Е-туриста постоји ризик да неће бити донето решење по захтеву за категоризацију и да неће бити евидентиран угоститељ у систем.

У складу са Законом о туризму, категоризација туристичког места врши се на основу обима туристичког промета, степена изграђености туристичке, комуналне и саобраћајне инфраструктуре и туристичке супраструктуре, разврставањем тих места у четири категорије решењем које доноси министар надлежан за послове туризма. Захтев за категоризацију туристичког места подноси јединица локалне самоуправе Министарству. Подручја општина Бајина Башта и Нова Варош нису разврстана у категорију туристичког места, јер општине нису поднеле захтев за категоризацију, што за последицу може имати остваривање мањих прихода од боравишне таксе и пореза на приход од пружања угоститељских услуга.

У табели су дати сажети подаци о усклађености стања са критеријумима у области туризма.

Налази	Питања у вези усклађености стања са критеријумима у ревидираном периоду	Општина Чајетина	Општина Бајина Башта	Општина Нова Варош
Планирање	Да ли је донет план развоја јединица локалне самоуправе?	×	×	✓
	Да ли је донет програм развоја туризма општине?	×	×	✓
	Да ли је донет програм промотивних активности?	×	×	×
Спровођење	Да ли се спроводе планиране активности на развоју и унапређењу туризма?	•	•	•
	Да ли је Општина пратила и извештавала о спровођењу активности у области туризма дефинисаних планским документима?	×	×	×
Надзор и контрола	Да ли је Општина вршила надзор у делу наплате и уплате боравишне таксе у буџет јединице локалне самоуправе?	×	×	×
	Да ли је Општина вршила надзор над нерегистрованим субјектима односно угоститељима који пружају услуге смештаја без извршене категоризације?	✓	×	×
	Да ли је Општина вршила контролу боравишне таксе, коју у буџет општине уплаћују правна лица и предузетници који обављају угоститељску делатност?	×	×	×
	Да ли је Општина поступила на прописан начин по свим захтевима поднетим од стране угоститеља за категоризацију угоститељских објеката?	×	×	×
	Да ли је извршена категоризација туристичког места подручја општине?	✓	×	×

(✓ Да; • Делимично; × Не)